

महाराष्ट्र शासन

आयुक्त (कृषि)

महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे कार्यालय

पुणे-४११००५

दिनांक १० जुलै २०१५

अधिसूचना

महाराष्ट्र

लोकसेवा

हक्क अध्यादेश

२०१५.

क्र. कृआ/२०१५/प्र.क्र १४६/लोसेहअ/१:- महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश, २०१५ (सन २०१५ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.५) च्या कलम ३(१) अन्वये प्राप्त अधिकारानुसार मी, आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य. पुणे -१ याद्वारे कृषि आयुक्तालय व अधिनस्त क्षेत्रीय कार्यालयामार्फत नागरिकांना पुरविण्यात येत असलेल्या लोकसेवा, नियत कालमर्यादा, पदनिर्देशित अधिकारी, प्रथम आणि दिवतीय अपिलीय प्राधिकारी या बाबी उक्त अध्यादेशाच्या प्रयोजनार्थ खालील परिशिष्टामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे अधिसूचित करीत आहे.

परिशिष्ट

अ क्र	लोकसेवेचा तपशील	लोकसेवा पुरविण्यासाठी विहित केलेली कालमर्यादा	लोकसेवा पुरविणारे पदनिर्देशित अधिकारी	प्रथम अपिलीय प्राधिकारी	दिवतीय प्राधिकारी
१	२	३	४	५	६
१	माती व पाणी नमुना तपासणी	१.साधारण माती नमुना- ३० दिवस, २. विशेष माती नमुना - ४५ दिवस ३.माती नमुन्यातील सुक्ष्म अन्न मुलद्रव्ये तपासणी - ३० दिवस ४.पाणी नमुना तपासणी - १५ दिवस	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृदचाचणी अधिकारी	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक
२	लागवड साहित्य आयात करण्याकरीता उत्पादकता प्रमाणपत्र देणे.	४५ दिवस	कृषि संचालक फलोत्पादन, कृषि आयुक्तालय पुणे-५	आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	सचिव/प्रधान सचिव/अपर मुख्य सचिव (कृषि व पणन) महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय मुंबई-३२
३	निर्यात होणा-या कृषि मालास फायटोसॅनिटरी प्रमाणपत्र देणे.	१.लागवड साहित्य - १० दिवस २. नाशवंत मालासाठी (रोपे,उती संवर्धीत रोपे/कलमे, ताजी फळे, काटलेली फुले) - ३ दिवस ३. आहारात उपयोगी असे वनस्पतीजन्य साहित्य - ३ दिवस	अ) १. फायटोसॅनिटरी प्रधिकारी तथा कृषि उपसंचालक,फलोत्पादन संचालक कार्यालय, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५	कृषि सहसंचालक (फलोत्पादन) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५	कृषि संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय पुणे-५
			२, फायटोसॅनिटरी प्रधिकारी तथा कृषि अधिकारी(पीक संरक्षण) कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कार्यालय, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५	कृषि सहसंचालक (विस्तार) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५	कृषि संचालक (विस्तार), कृषि आयुक्तालय पुणे-५

अ क्र	लोकसेवेचा तपशील	लोकसेवा पुरविण्यासाठी विहित केलेली कालमर्यादा	लोकसेवा पुरविणारे पदनिर्देशित अधिकारी	प्रथम अपिलीय प्राधिकारी	द्वितीय प्राधिकारी
१	२	३	४	५	६
			ब) फायटोसॅनिटरी प्राधिकारी तथा कृषि उपसंचालक, जिल्हा अधिक्षक कार्यालय क) फायटोसॅनिटरी प्राधिकारी तथा कृषि अधिकारी, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालय	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक
४	निर्यातक्षम द्राक्ष बागांना युरोपीयन देशांना निर्यातीसाठी 'अपेडा' च्या 'ग्रेपनेट' प्रणाली अंतर्गत नोंदणी प्रमाणपत्र देणे/नुतनीकरण करणे	४५ दिवस	नोंदणी अधिकारी तथा जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक	कृषि संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय पुणे-५
५	निर्यातक्षम आंबा बागांना युरोपीयन देशांना निर्यातीसाठी 'अपेडा' च्या 'मॅगोनेट' प्रणाली अंतर्गत नोंदणी प्रमाणपत्र देणे/नुतनीकरण करणे	४५ दिवस	नोंदणी अधिकारी तथा जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक	कृषि संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय पुणे-५
६	निर्यातक्षम डाळींब बागांना युरोपीयन देशांना निर्यातीसाठी 'अपेडा' च्या 'अनारनेट' प्रणाली अंतर्गत नोंदणी प्रमाणपत्र देणे/नुतनीकरण करणे	४५ दिवस	नोंदणी अधिकारी तथा जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक	कृषि संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय पुणे-५
७	विक्री योग्य फळांच्या कलमे/रोपे विक्रीस परवाना देणे	३० दिवस	उपविभागीय कृषि अधिकारी (सर्व)	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक
८	बियाणे नमुने तपासणी	३० दिवस	बीज परिक्षण अधिकारी, बीज परिक्षण प्रयोगशाळा	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक
९	खत नमुने तपासणी	३० दिवस	विश्लेषण रसायन शास्त्रज्ञ, खत चाचणी प्रयोगशाळा	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक
१०	किटकनाशके नमुने तपासणी	३० दिवस	विश्लेषण रसायन शास्त्रज्ञ, किटकनाशके चाचणी प्रयोगशाळा	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक

अ क्र	लोकसेवेचा तपशील	लोकसेवा पुरविण्यासाठी विहित केलेली कालमर्यादा	लोकसेवा पुरविणारे पदनिर्देशित अधिकारी	प्रथम अपिलीय प्राधिकारी	द्वितीय प्राधिकारी
१	२	३	४	५	६
११	कृषि उत्पादनांतील उर्वरित अंश तपासणी	३० दिवस	विश्लेषण रसायन शास्त्रज्ञ, किडनाशके उर्वरित अंश तपासणी प्रयोगशाळा	जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी	विभागीय कृषि सहसंचालक
१२	बियाणे विक्री परवाना (राज्यस्तर)	३० दिवस	कृषि संचालक (निविष्ठा व गुण नियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	सचिव/प्रधान सचिव/ अपर मुख्य सचिव (कृषि व पणन), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
१३	खते निर्मिती/विक्री प्रमाणपत्र देणे (राज्यस्तर)	३० दिवस	कृषि संचालक (निविष्ठा व गुण नियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	सचिव/प्रधान सचिव/ अपर मुख्य सचिव (कृषि व पणन), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
१४	किटकनाशके उत्पादन/विक्री प्रमाणपत्र देणे (राज्यस्तर)	३० दिवस	कृषि संचालक (निविष्ठा व गुण नियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	सचिव/प्रधान सचिव/ अपर मुख्य सचिव (कृषि व पणन), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
१५	ठिबक संच उत्पादक नोंदणी	४५ दिवस	कृषि संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५	आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१	सचिव/प्रधान सचिव/ अपर मुख्य सचिव (कृषि व पणन), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२

(विकास देशमुख)
आयुक्त कृषि,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१

महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम २०१५
अधिसूचित करावयाच्या लोकसेवांची बृहत यादी

अ.क्र	योजना	योजनेचे घटक
१	राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान - अन्नधान्य पिके	प्रात्यक्षिके (DBT)
		बियाणे पुरवठा (at source Subsidy)
		बियाणे उत्पादन (at source Subsidy)
		एकात्मिक अन्नद्रव्ये व्यवस्थापन व कीड व्यवस्थापन (DBT)
		औजारे पुरवठा, सिंचन साधने (DBT)
२	राष्ट्रीय तेलताड व गळीत धान्य अभियान	प्रात्यक्षिके (DBT)
		बियाणे पुरवठा (at source Subsidy)
		बियाणे उत्पादन (at source Subsidy)
		एकात्मिक अन्नद्रव्ये व्यवस्थापन व कीड व्यवस्थापन (DBT)
		औजारे पुरवठा, सिंचन साधने (DBT)
३	बिरसा मुंडा कृषि क्रांति योजना (क्षेत्रातर्गत व क्षेत्राबाहेरील)	नवीन विहीर
		जुनी विहीर दुरुस्ती
		इनवेल बोअरींग
		वीज जोडणी आकार
		शेततळ्यांचे प्लॅस्टिक अस्तरीकरण
		परसबाग
		सूक्ष्म सिंचन संच
		पंप संच
		पीव्हीसी पाईप्स
		नवीन विहीर
४	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावलंबन योजना	जुनी विहीर दुरुस्ती
		इनवेल बोअरींग
		पंप संच
		वीज जोडणी आकार
		शेततळ्यांचे प्लॅस्टिक अस्तरीकरण
		सूक्ष्म सिंचन संच
		१) प्रात्यक्षिके - i) देशी व अमेरिकन कापूस बियाणे
		ii) आंतरपिक
		iii) बहुघनता पिक पद्धती
		iv) एकात्मिक पिक व्यवस्थापन
२) पिक संरक्षण रसायने व जैविक रसायनाचे वितरण		
३) राज्यस्तरावरील प्रशिक्षण (२० सहभागी X २ दिवस)		
४) ऑनलाईन किड सहनियंत्रण व सल्ला पद्धत (OPMAS)		
क्रॉपसॅप योजनेशी जोडलेली		
५) कापूस शेड्स		
५	राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान - नगदी पिके (कापूस)	प्रात्यक्षिके
		टिश्यू कल्चर रोपे तयार करणे.
		राज्यस्तरावरील प्रशिक्षण (२० सहभागी X २ दिवस)
		ऊस शेड्स
६	राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान - नगदी पिके (ऊस)	प्रात्यक्षिके
		टिश्यू कल्चर रोपे तयार करणे.
		राज्यस्तरावरील प्रशिक्षण (२० सहभागी X २ दिवस)
		ऊस शेड्स

७	मुख्यमंत्री कृषि व अन्न प्रक्रिया योजना	कृषि व अन्न प्रक्रिया युनिट स्थापना, उन्नतीकरण व नूतनीकरण
		कोल्ड चैन
		मनुष्यबळ व विकास आराखडा निर्मिती
		आदर्श रोपवाटिकांची स्थापना करणे
		उत्तीसवधन प्रयोगशाळांचे बळकटीकरण

अ.क्र	योजना	योजनेचे घटक
८	राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान	नवीन उतीसंवर्धन प्रयोगशाळा स्थापन करणे.
		भाजीपाला विकास कार्यक्रम-बियाणे
		गुणवत्तापूर्ण लागवड साहित्य आयात करणे.
		भाजीपाला बियाणे प्रक्रिया व वितरण पायाभूत सुविधा निर्मिती
		नवीन बागांची स्थापना करणे
		अळिंबी उत्पादन
		पुष्पोत्पादन
		मसाला पिके लागवड
		करणे (आंबा, काजू, चिकू, संत्रा, मोसंबी, कागदी लिंबू, पेरू, आवळा, सिताफळ) ब) संत्रा पिकावरील डिक्या रोग नियंत्रणासाठी पिक संरक्षण पॅकेज
		सामूहिक शेततळे
		संरक्षित शेती
		एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन/एकात्मिक किड व्यवस्थापन सेंद्रिय शेती
		आदर्श शेती पध्दती प्रमाणीकरण
		परपरागीकरणासाठी मधुमक्षिकापालन
		फलोत्पादन यांत्रिकीकरण
		तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिक
		मनुष्यबळ विकास कार्यक्रम
काढणीपश्चात व्यवस्थापन व पणन सुविधा		
फलोत्पादन पिकांसाठी पणन सुविधा स्थापन करणे		
९	प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजना	सूक्ष्मसिंचन संच उभारणे.
१०	विदर्भ सघन सिंचन विकास कार्यक्रम	सूक्ष्मसिंचन संच उभारणे.
११	महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत फळबागलागवड कार्यक्रम	
१२	भाऊसाहेब फुंडकर फळबाग लागवड योजना	
१३	राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत(NMSA)वनशेती उपअभियान(SMAF)	दर्जेदार लागवड साहित्यासाठी रोपवाटिकांचा विकास करणे
		परिधीय क्षेत्र व बांधावरील लागवड
		कमी घनतेची लागवड करणे
		जास्त घनतेची लागवड करणे
		मनुष्यबळ विकास व प्रशिक्षण
वनशेती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक		
१४	फलोत्पादन पिक संरक्षण योजना	५० टक्के अनुदानावर शेतक-यांना औषधांचा पुरवठा
१५	आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत फळझाड व भाजीपाल लागवड योजना	फळझाडे व भाजीपाल्याची कलमे/रोपे पुरवठा.
		वृक्ष आधारित पीक रचना
		फळबाग आधारित शेती व्यवस्था
		पशुपालनाआधारित शेती व्यवस्था
		दुग्धउत्पादन आधारित शेती व्यवस्था

अ.क्र	योजना	योजनेचे घटक
१६	पर्जन्याधारित क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान	सिल्वी पाश्चर शेती व्यवस्था
		मधमाशीपालन
		मुरघास
		हरितगृह
		हरितगृह (Tubular)
		हरितगृह (लाकडी)
		हरितगृह (बांबू)
		पोलिहाऊस
		शेडनेट हाऊस
		शेततळे /विहीर
		अस्तरीकरण
		सामूहिक शेततळे
		सिमेंट बांध
		पुनरभरण
		डिझेल / इले. पंप
		पाईप वाटप
		सौरपंप
हिरवळीचे खत		
साठवणूक		
प्रशिक्षण		
क्षेत्र भेट		
१७	कृषि तंत्रज्ञान व व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा)	सनियंत्रण व मूल्यमापन
		प्रशिक्षण अभ्यासक्रम
		क्षेत्रीय भेटी (राज्याबाहेर)
		राज्यस्तरीय प्रदर्शन
		कृषि मेळावे
		पारितोषिक वितरण (जिल्हास्तरीय यंत्रणा)
		पारितोषिक वितरण (शेतकरी)
		प्रशिक्षण संस्थांचे बळकटीकरण
		शेतकरी प्रशिक्षण
		पिक प्रात्याक्षिके
		क्षेत्रीय भेटी (राज्यांतर्गत)
		शेतकरी गटस्थापना
		पारितोषिक वितरण
		जिल्हास्तरीय कृषि प्रदर्शन
		घडीपत्रिका वितरण
		प्रचार व प्रसार
		किसान गोष्टी
आधुनिक तंत्रज्ञानाचा प्रचार		
शेतीशाळा		
नावीन्यपूर्ण बाबी		
कृषि चिकित्सालय		
१८	गट शेतीस प्रोत्साहन व सबलिकरणासाठी शेतकऱ्यांच्या गट शेतीस चालना देणे	सामूहिक सिंचन सुविधा
		सामूहिक अवजारे/यंत्र बँक निर्मिती
		सामुदायिक पशुधन व्यवस्थापन
		सामूहिक तत्वावर नियंत्रित शेती करणे
		सामुदायिक संकलन, साठवणूक व प्रक्रिया केंद्राची निर्मिती
		तसेच विपणन व्यवस्था
		शेतकरी गट निर्मिती
		सहभागी हमी पध्दतीने (पी.जी.एस) प्रमाणिकरण

अ.क्र	योजना	योजनेचे घटक
१९	परंपरागत कृषि विकास योजना	सॅद्रिय गट संकल्पना - कृती आराखडा एकात्मिक खत व्यवस्थापन बायोडायनॅमिक सी.पी.पी.युनिट उभारणी सॅद्रिय उत्पादित मालाचे पॅकेजींग, लेबलिंग आणि ब्रँडींग करणे
२०	राष्ट्रीय कृषि विकास योजना	
२१	पुनर्रचित हवामानावर आधारित फळपिक विमा योजना	विमा लाभ
२२	गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात विमा योजना	विमा लाभ
२३	प्रधानमंत्री पिक विमा योजना	विमा लाभ
२४	आदर्शगाव योजना	प्ररेक प्रवेश उपक्रम पाणलोट विकास कामे क्षमता बांधणी प्रशिक्षण उत्पादन व सूक्ष्म उद्योजकता
२५	महाराष्ट्र छोट्या शेतक-यांचा कृषि व्यापार संघ	कृषि उद्योगासाठी Venture Capital अर्थसहाय्य योजना पत हमी निधी योजना समभाग निधी योजना
२६	वसुंधरा पाणलोट विकास कार्यक्रम	
२७	मागेल त्याला शेततळे	शेततळे अनुदान
२८	पश्चिमघाट विकास कार्यक्रम	
२९	शेतकरी परदेश दौरा	परदेश अभ्यासू दौरा
३०	महाराष्ट्र कृषि स्पर्धाक्षम प्रकल्प	
३१	कृषि यांत्रिकीकरण	कृषि औजारे
३२	महात्मा फुले भूमी व जलसंधारण अभियान	जल व मृद संधारण कामाची दुरुस्ती कोल्हापूरी पद्धतीच्या बंधा-यांना दरवाजे बसविणे मृदसंधारण व लघू पाठबंधारे प्रकल्पांमधील गाळ काढणे वनराई व कच्चे बंधारे बांधणे खोल सलग समतलचर विहिर पुनभरण